निर्वाचन आयोग, नेपाल
ELECTION COMMISSION, NEPAL

निर्वाचन आयोग
नेपाल
२०२३

प.सं. च.नं./Ref:

मिति : २०७३/११/१७

प्रेस विज्ञप्ति

१. निर्वाचन आयोगबाट आज मिति २०७३/११/१७ गते बसेको बैठकले गरेको निर्णयानुसार, सम्वत् २०७४ साल बैशाख ३१ गते हुने स्थानीय तहको निर्वाचनलाई स्वच्छ, निष्पक्ष, पारदर्शी तथा भयमुक्त वातावरणमा सम्पन्न गर्नका लागि निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३ को दफा २२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी निर्वाचन आचार संहिता, २०७२ र स्थानीय तह निर्वाचन आचार संहिता, २०७३ देहाय बमोजिमको मितिदेखि लागू गर्ने निर्णय गरेको छ ।

यो आचार संहिता देहायका व्यक्ति, निकाय तथा अधिकारीलाई देहायको मितिदेखि लागू हुने निर्णय भएको छ ।

(अ) देहायका व्यक्ति, निकाय तथा अधिकारीलाई मिति २०७३।११।१८ देखि लागू हुनेछ ।

(क) नेपाल सरकार र नेपाल सरकारको मन्त्री,

(ख) स्थानीय निकाय/तह,

(ग) स्थानीय निकाय/तहका कर्मचारी,

(घ) सार्वजनिक संस्थाका कार्यालय तथा कर्मचारी,

(ङ) सरकारी तथा अर्धसरकारी संस्थाको कार्यालय तथा कर्मचारी,

(च) नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी वल, नेपाल तथा राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग तथा तत् निकायमा कार्यरत सुरक्षाकर्मी,

(छ) निर्वाचनको काममा संलग्न कर्मचारी,

(ज) राजनीतिक दल तथा राजनीतिक दलको भातृ संगठन,

(झ) सरकारी तथा निजी क्षेत्रका सञ्चार माध्यम,

(ञ) निजी तथा गैरसरकारी संस्था,

(ट) सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्ति ।

(आ) उम्मेदवारको हकमा मनोनयन दर्ता भएको मिति २०७४।०१।१६ देखि लागू हुनेछ ।

(२) आजै निर्वाचन आयोगमा गृह मन्त्रालयबाट तयार पारिएको स्थानीय तहको निर्वाचन सुरक्षा योजना बारे प्रारम्भिक छलफल भयो । सुरक्षा योजना प्रस्तुत गर्नु हुँदै गृह मन्त्रालयका सचिव श्री लोकदर्शन रेग्मीबाट आयोगले समय समयमा दिएको निर्देशनलाई ध्यान दिई प्रस्तुत सुरक्षा योजना तयार गरिएको र यसमा आयोगको पृष्ठपोषण पछि केन्द्र, क्षेत्र, जिल्ला (स्थानीय तह) मा समेत सबै सुरक्षा निकायको भूमिका स्पष्ट गरी समन्वयात्मक रूपमा जिम्मेवारीपूर्वक कार्य गर्ने जानकारी गराउनु भएको थियो ।

उक्त छलफल कार्यक्रममा मा.प्रमुख निर्वाचन आयुक्त डा.अयोधीप्रसाद यादवले स्थानीय तहमा कार्यरत सुरक्षा संयन्त्रलाई साधन श्रोत सम्पन्न बनाउन पर्ने, जिल्लास्तरमा प्रहरी प्रशासनले

कान्तिपथ, काठमाडौं, नेपाल, फोन नं. (९७७-१) ४२२८६६३ । फ्याक्स: (९७७-१) ४२२९२२७
Kantipath, Kathmandu, Nepal, Tel: (977-1) 4228663, Fax: (977-1) 4229227
E-Mail: info@election.gov.np, Website: www.election.gov.np

"फोटो सहितको मतदाता नामावलीमा नाम दर्ता गरौ ।"

निर्वाचन आयोग
नेपाल
२०२२

प.सं. च.नं./Ref:

निर्वाचन आचार संहिता पालना गराउन अविलम्व निर्देशन पठाउन र स्थानीय तहको निर्वाचनमा महिला सहभागिता उत्साहजनक हुने भएकोले यस विषयलाई समेत ध्यान दिई सुरक्षा योजना बनाउन निर्देशन दिनु भएको थियो ।

साथै, प्रस्तुत गरिएको सुरक्षा योजना सम्बन्धमा मा.निर्वाचन आयुक्तहरू इला शर्मा, नरेन्द्र दाहाल, इश्वरी प्रसाद पौड्याल र सुधीर कुमार शाह तथा आयोगका सचिव श्री गोपीनाथ मैनालीले समेत जिज्ञासा र सुझाव राख्नु भएको थियो । कार्यक्रममा चारवटै सुरक्षा निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति थियो ।

(सूर्य प्रसाद शर्मा)
सहसचिव एवं प्रवक्ता

आचार संहिता सम्बन्धी कागजातहरू निम्नानुसार छ ।

- निर्वाचन आचार संहिता, २०७२ को (दोश्रो संशोधन), २०७३
- स्थानीय तह निर्वाचन आचार संहिता, २०७३

नोटः
निर्वाचन आचार संहिता, २०७२ को मूलपाठ निर्वाचन आयोगबाट प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

निर्वाचन आचार संहिता (दोश्रो संशोधन), २०७३

प्रस्तावना : निर्वाचन आचार संहिता, २०७२ लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३ को दफा २२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी निर्वाचन आयोगले यो आचार संहिता बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस आचार संहिताको नाम "निर्वाचन आचार संहिता (दोश्रो संशोधन), २०७३ रहेको छ ।

(२) यो आचार संहिता तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. निर्वाचन आचार संहिता, २०७२ को प्रस्तावनामा संशोधन : निर्वाचन आचार संहिता, २०७२ (यसपछि "मूल आचार संहिता" भनिएको) को दफा २ को,-

(१) खण्ड (ग) मा रहेका "तह, विश्वविद्यालय र सामुदायिक विद्यालयमा अध्यापन गराउने" भन्ने शब्दहरुको सट्टा "तहका कर्मचारी सम्झनु पर्छ र सो शब्दले विश्व विद्यालय र सामुदायिक विद्यालयका" भन्ने शब्दहरु राखिएका छन् ।

(२) खण्ड (ञ) मा रहेको "सम्झनु पर्छ ।" भन्ने शब्दहरुको सट्टा "सम्झनु पर्छ र सो शब्दले धारा २६९ बमोजिम दर्ता भएका राजनीतिक दललाई समेत जनाउँछ ।" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

३. मूल आचार संहिताको दफा ३ मा संशोधन : मूल आचार संहिताको दफा ३ को सट्टा देहायको दफा ३ राखिएको छ :-

"३ आचार संहिता लागू हुने: (१) यो आचार संहिता देहायका संस्था, व्यक्ति, निकाय तथा अधिकारीलाई लागू हुनेछ :-

(क) नेपाल सरकार र नेपाल सरकारको मन्त्री,
(ख) प्रदेश सरकार र स्थानीय निकाय वा तह,
(ग) प्रदेश सरकार र स्थानीय निकाय वा तहका कर्मचारी,
(घ) सार्वजनिक संस्थाका कार्यालय तथा कर्मचारी,
(ङ) सरकारी तथा अर्धसरकारी संस्थाको कार्यालय तथा कर्मचारी,
(च) नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल तथा राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग र प्रदेश प्रहरीका कार्यालय तथा सुरक्षाकर्मी,
(छ) निर्वाचनको काममा संलग्न कर्मचारी,
(ज) राजनीतिक दल तथा राजनीतिक दलको भातृ संगठन,
(झ) उम्मेदवार तथा सम्बन्धित व्यक्ति,
(ञ) सार्वजनिक पद धारणा गरेको व्यक्ति,
(ट) पर्यवेक्षक,
(ठ) सरकारी तथा निजी क्षेत्रका सञ्चार माध्यम,
(ड) निजी तथा गैरसरकारी संस्था,
(ढ) आयोगले तोकेका अन्य निकाय वा व्यक्ति ।

(२) आयोगले उपदफा (१) बमोजिमका संस्था, व्यक्ति, निकाय तथा अधिकारीलाई अलग-अलग मितिदेखि यो आचार संहिता लागू हुने गरी तोक्न सक्नेछ ।"

४. मूल आचार संहिताको परिच्छेद-५ मा संशोधन: मूल आचार संहिताको परिच्छेद-५ को शीर्षकमा रहेको "गैरसरकारी संस्था" भन्ने शब्दहरुको सट्टा "निजी तथा गैरसरकारी संस्था" भन्ने शब्दहरु राखिएका छन् ।

५. मूल आचार संहिताको दफा १५ मा संशोधन: मूल आचार संहिताको दफा १५ को ठाउँ-ठाउँमा रहेका "गैरसरकारी संस्था" भन्ने शब्दहरुको सट्टा "निजी तथा गैरसरकारी संस्था" भन्ने शब्दहरु राखिएका छन् ।

६. मूल आचार संहिताको दफा १७ मा संशोधन: मूल आचार संहिताको दफा १७ मा रहेको "निर्वाचन आयोग ऐन, २०६३ को दफा २९ बमोजिमको" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३ को दफा २३ बमोजिमको" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

७. मूल आचार संहिताको दफा १८ मा संशोधनः मूल आचार संहिताको दफा १८ मा रहेका "निर्वाचन आयोग ऐन, २०६३" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

स्थानीय तह निर्वाचन आचार संहिता, २०७३

प्रस्तावनाः स्थानीय तहको निर्वाचनलाई स्वच्छ, र निष्पक्ष ढंगबाट सम्पन्न गर्नको लागि सरोकारवालाले पालना गर्नुपर्ने आचरणलाई व्यवस्थित गर्नु वाञ्छनीय भएकोले,

निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३ को दफा २२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सरोकारवालासँग परामर्श गरी निर्वाचन आयोगले यो आचार संहिता बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः (१) यस आचार संहिताको नाम "स्थानीय तह निर्वाचन आचार संहिता, २०७३" रहेको छ ।

(२) यो आचार संहिता आयोगले तोकेको निकायलाई तोकेको अवधिभर लागू हुनेछ ।

२ परिभाषाः विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस आचार संहितामा,-

(क) "आयोग" भन्नाले नेपालको संविधानको धारा २४५ बमोजिमको निर्वाचन आयोग सम्झनुपर्छ ।

(ख) "निर्वाचन" भन्नाले स्थानीय तहको निर्वाचन सम्झनु पर्छ ।

(ग) "पर्यवेक्षक" भन्नाले निर्वाचनको समयमा पर्यवेक्षण गर्न आयोगबाट अनुमति प्राप्त व्यक्ति वा संस्था सम्झनु पर्छ ।

(घ) "राजनीतिक दल" भन्नाले नेपालको संविधानको धारा २७१ बमोजिम आयोगमा दर्ता भएको राजनीतिक दल सम्झनु पर्छ र सो शब्दले धारा २६९ को उपधारा (१) बमोजिम गठन भएका राजनीतिक दललाई समेत जनाउँछ ।

(च) "सम्बन्धित व्यक्ति" भन्नाले उम्मेदवार वा राजनीतिक दलको तर्फबाट निर्वाचन प्रचार प्रसारमा संलग्न व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले उम्मेदवारको निर्वाचन प्रतिनिधि वा राजनीतिक दल वा सोको भातृ सङ्गठनको सदस्य वा कार्यकर्तालाई समेत जनाउँछ ।

(छ) "स्थानीय तह" भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला सभा सम्झनु पर्छ ।

३. आचार संहिता लागू हुनेः (१) यो आचार संहिता देहायका संस्था, व्यक्ति, निकाय तथा अधिकारीलाई लागू हुनेछ :-

कान्तिपथ, काठमाडौं, नेपाल, फोन नं. (९७७-१) ४२२८६६३ । फ्याक्सः (९७७-१) ४२२९२२७
Kantipath, Kathmandu, Nepal, Tel: (977-1) 4228663, Fax: (977-1) 4229227
E-Mail: info@election.gov.np, Website: www.election.gov.np
"फोटो सहितको मतदाता नामावलीमा नाम दर्ता गरौं ।"

(क) नेपाल सरकार र नेपाल सरकारको मन्त्री,
(ख) स्थानीय निकाय/तह,
(ग) स्थानीय निकाय/तहका कर्मचारी,
(घ) सार्वजनिक संस्थाका कार्यालय तथा कर्मचारी,
(ङ) सरकारी तथा अर्धसरकारी संस्थाको कार्यालय तथा कर्मचारी,
(च) नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल तथा राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग तथा तत् निकायमा कार्यरत सुरक्षाकर्मी,
(छ) निर्वाचनको काममा संलग्न कर्मचारी,
(ज) राजनीतिक दल तथा राजनीतिक दलको भातृ संगठन,
(झ) उम्मेदवार तथा सम्बन्धित व्यक्ति,
(ञ) सार्वजनिक पद धारणा गरेको व्यक्ति,
(ट) पर्यवेक्षक,
(ठ) सरकारी तथा निजी क्षेत्रका सञ्चार माध्यम,
(ड) निजी तथा गैरसरकारी संस्था,
(ढ) आयोगले तोकेका अन्य निकाय वा व्यक्ति,
(ण) नेपाल सरकारको अनुदानमा सञ्चालित विश्वविद्यालय वा सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक वा कर्मचारी ।

(२) आयोगले उपदफा (१) बमोजिमका संस्था, व्यक्ति, निकाय तथा अधिकारीलाई अलग-अलग मितिदेखि यो आचार संहिता लागू हुने गरी तोक्न सक्नेछ ।

४ <u>निर्वाचनमा सवारी साधन प्रयोग गर्दा पालना गर्नु पर्ने आचरण</u>: निर्वाचनमा सवारी साधन प्रयोग गर्दा देहायको आचार संहिता पालना गर्नु पर्नेछः-

(क) महानगरपालिकाका प्रमुख र उपप्रमुखका उम्मेदवारले निर्वाचन प्रचार प्रसारको लागि बढीमा दुईवटा चारपाङ्ग्रे हलुका सवारी साधन र दुईवटा मोटर साइकल तथा वडा अध्यक्ष तथा सदस्यका उम्मेदवारले एउटा चारपाङ्ग्रे हलुका सवारी साधन एउटा मोटर साइकल प्रयोग गर्न सक्ने,

(ख) उपमहानगरपालिका र नगरपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, वडा अध्यक्ष तथा सदस्य र गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्ष तथा सदस्यका उम्मेदवारले निर्वाचन प्रचार प्रसारको लागि बढीमा एकवटा चारपाङ्ग्रे हलुका सवारी साधन र दुईवटा मोटर साइकल प्रयोग गर्न सक्ने,

तर त्यस्ता सवारी साधन नचल्ने ठाउँमा बढीमा दुईवटा घोडा प्रयोग गर्न सक्ने ।

(ग) एउटा उम्मेदवारको नाममा स्वीकृत वा प्रयोग भएको सवारी साधन अन्य उम्मेदवारले प्रयोग गर्न वा गराउन नहुने ।

५. <u>अनुगमन संयन्त्र</u>: (१) आयोगले यो आचार संहिता कार्यान्वयनका लागि निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३ को दफा २३ बमोजिम अनुगमन संयन्त्र निर्माण गर्नेछ ।

कान्तिपथ, काठमाडौं, नेपाल, फोन नं. (९७७-१) ४२२८६६३ । फ्याक्स: (९७७-१) ४२२९२२७
Kantipath, Kathmandu, Nepal, Tel: (977-1) 4228663, Fax: (977-1) 4229227
E-Mail: info@election.gov.np, Website: www.election.gov.np
"फोटो सहितको मतदाता नामावलीमा नाम दर्ता गरौं ।"

(२) उपदफा (१) बमोजिम निर्माण गरिने अनुगमन संयन्त्र सम्बन्धी अन्य व्यवस्था निर्वाचन आचार संहिता अनुगमन निर्देशिका, २०७३ मा उल्लेख गरिए बमोजिम हुनेछ।

६. कारबाही र सजाय: कसैले यस आचार संहिताको उल्लङ्घन गरेमा निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३ को दफा २३ बमोजिम कारबाही र सजाय हुनेछ।

७. निर्वाचन आचार संहिता, २०७२ लागू हुने: यस आचार संहितामा उल्लेख भएका कुरामा यसै बमोजिम र उल्लेख नभएका कुरामा निर्वाचन आचार संहिता, २०७२ मा व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ।

कान्तिपथ, काठमाडौं, नेपाल, फोन नं. (९७७-१) ४२२८६६३। फ्याक्स: (९७७-१) ४२२९२२७
Kantipath, Kathmandu, Nepal, Tel: (977-1) 4228663, Fax: (977-1) 4229227
E-Mail: info@election.gov.np, Website: www.election.gov.np
"फोटो सहितको मतदाता नामावलीमा नाम दर्ता गरौं।"